

simpatije za katoličane, in zato so liberalni listi dosti predrzni, da Wittelsbache grdo in nesramno napadajo.

Turki nas le preradi spominjajo, da so še na svetu; nič manj ko 17 Črnogorcev so toraj poklali na enem mestu brez vsakega vzroka! Ta slučaj in zadeva kupčijskih zavez z Rumunijo in Srbijo pa sta nam na veselje dokazala, da so Rusija, Avstrija in Nemčija edine o vzhodnem vprašanji, kajti izročile so vse tri vlade enako spomenico Turški vladi, v kateri se potezajo za Srbijo in Rumunijo.

Kedar se človeku slabo godí, zapuščajo ga prijatelji; taka se godí zdaj Turčinu. Mi nimamo vzroka, omilovati ga. Pa ne smemo misliti, da je Turek res že tako slab, kakor se navadno misli. Ravno v poslednjih letih napenjajo vladniki Turški vse moči državne za oboroženje. Tudi se stari dušmaninski fanatizem dobro podkurja. Priskrbeli so si mnogo najboljšega orožja; brodovje imajo tudi precej močno. Vojske bojda imajo 800.000 mož, se vé da pravijo nekateri, da le na papirji. K vsemu temu dobili so v poslednjih letih še zvestega zaveznika: perfidni Grki sklenili so s Turki hinavsko prijateljstvo, da bi Bulgare in sploh vso Turčijo podjarmili. Turki, računajo Grki, bodo tako izumrli, potem smo mi gospodarji celega nekdanjega Grškega carstva! — Položaj je zdaj tak, da Srbi in Rumuni sami nič ne opravijo, ko bi se nad Turka vzdignili; na neoboroženo „rajo“ v Turčiji ni dosti šteti. Toraj moramo čakati, kedaj se diplomatom spoljubi, vzhodno vprašanje v pretres vzeti.

Kakor je v starem Rimu Cato vedno ponavljal „ego vero censeo, Carthaginem esse delendam“, tako je postala fiksna ideja nemške, resp. Bismarkove politike, da se mora Francoska popolnoma uničiti. Boje se je še vedno, in vedó, če pride k moči, da postane Nemčiji nevarna, zato se mora poteptati in ugonobiti popolnoma. Že zdaj bi Bismark rad planil po Francoski, pa nima povoda za to. V ta namen se je sklenil s Španjskim prezidentom Serranom, in zbadal je Francosko po njem v znani noti, al Francoska se je modro izognila surovemu napadu Španjskega mogočnika; ta mogočnost pa izvira od Bismarka, drugače bi si ne upal s tako drznostjo s Francosko govoriti. — Da je vse kričanje na Karliste narejeno od Bismarkovih kreatur in „svinjskih pastirjev“, to že davno vsak samostojno misleči politikovalec vé. — Ker Bismark hoče, da bi Serrano zmagal, mora vse, kar iz njegove sklede je, v svet trobiti o grozovitnostih, ki jih doprinašajo Karlisti, in namalati jih črne ko hudiče, republikance pa bele in čiste ko angelje. Mi kot Slovani bi morali s Karlisti simpatizirati, ko bi pri nas rodoljubje in pamet prevagovala; zakaj zmaga Serranova je zmaga Bismarkova, prijeti hoče Francosko od dveh strani, od nemške in Španjske, in če Francosko popolnoma uniči, ali se moremo mi potem dosti geniti?

Angleška se nič kaj dobro ne počuti, ker je preveč izolirana; zato ostentativno kaže prijateljstvo Nemčiji, in skuša po vsi moči stopiti v zvezo z njo. V tem smislu je izišlo v Londonu že par brošur; Angleški časniki hvalijo Bismarkovo početje proti katoliški cerkvi itd. Ob enem pa se množi nezaupnost proti Rusiji, in ravnokar so poslali v Carigrad poslanca, ki je znan po svojem sovraštvu do Rusije. Ni dvombe, da bi Angleži radi razdrli Prusko rusko prijateljstvo in zvezali se z Nemčijo proti Rusom. Da se to enkrat utegne zgoditi, se mi več ko verjetno zdi; za sedaj pa, dokler še stara dva cesarja živita, se bo to težko izvršilo; tudi se Prusiji Ruska zveza trdnejša zdi, nego bi bila Angleška, saj ni več neznano, da Angleška moč pojema.

Pri volitvah v severni Ameriki so demokrati,

to je federalisti, sijajno zmagali. Republikancem po šabloni, to je centralističnim širokoustnežem se povsod tla majó pod nogami.

Na Španjskem bojišču se stvari niso dosti spremenile. Pruski listi in njih privrženci v Avstriji sicer Karliste vsak dan posekajo — na papirji, in ko bi bila vsaka Serranova zmaga resnična, ki so jo ti listi že poročali, bi že davno nobenega Karlista v Španiji ne bilo; a poroča se nasprotno, da se kraljeva vojska prav dobro počuti, da je polna poguma in nade.

Slovstvene stvari.

Še nekaj na korist naši mili slovenščini.

„Vseučilišče Vaše hočemo smatrati kot zvezdo, ki je tudi nam Slovencem vzešla na našem národnem nebu.“

Te krasne besede v Maticе slovenske pozdravu hrvatskemu vseučilišču so pisavca teh vrstic močno razveselile posebno zato, ker mu je iz njih prisijalo nekoliko upanja, da bi utegnili povrniti se na ono prvo, a tudi pravo pot, katero smo bili nastopili o preporodu našega slovstva, ko smo namreč v prvi vrsti naše južne brate za zgled jemali, po tem vzoru si jezik likali in bogatili. Kajti komu bi bilo neznano, da je pozneje številna stranka med našimi pisatelji krenila v drago mer, ter popustivši vsegdar pravo načelo: „Čistimo jezik, vendar tako, da se bodemo, čisteč ga, hrvatsko-srbskemu primikali, a ne od njega odmikali“, vzela si staroslovenščino za prvo, če ne edino zvezdo voditeljico? Tukaj je izhodišče poprej neznanemu jotovanju, jeganju, jejekanju, jajekanju i. pr.

Nikdo razumen ne zameta staroslovenščine; ali ona nam bodi samo razsodnica, djal bi, v tistih prepornih slučajih, kjer nam se zdanja slovenščina razlikuje od hrvaščine ter nastane vprašanje, katero je bolje, slovanskemu geniju priličnejše. A nikakor ne tako, da bi tudi ondi, kjer se na veliko nam radost s hrvaščino že skladamo, hoteli brezozirno redresirati jezik po staroslovenskem kraji (ne samo gramatikalno nego i leksikalno) ter povsod tirati stvar do skrajne konsekvence, — ne pomislivši, da jezik je zgodovinski proizvod, da polagoma raste in se izpreminja, kakor vsakovrstne okolnosti nanašajo in sosebnost tudi, kakor mnogoteri oziri na večjo primernost, blagoglasnost in razumljivost svetujejo. Prav v jezikovem razvoji namreč ima stališče oportunistva svojo pravico. Ako tedaj, — da stvar s kakim primerom bolje poočitimo, — na zdanjem slovanskem jugu vemo, da Slovenec po ogromni večini na vprašanje: Jeli sosed prodal tele? affirmative odgovarja: dà, prodal ga je, in ne: prodal je je, in da mu hrvatsko srbsko narečje v tem popolnoma pritrjuje;*) ni li gola nespamet pisati: prodal je je, ali pa: Gledala ja je z vso dušo (namreč mati svoja sina, Slov. Mat. letopis za 1873, str. 126); ali pa: Ljudí se je bal, ker je je poznal! Dalje, če brez malega vsi Slovenci s Hrvati vred govoré: Poznam (poznajem) njega i njegove brate, ni li prava budalaščina pisati: poznam jega in njegove brate, samo da bode ena variacija več!

Mi Slovenci smo premajhen narodič, da bi sami ob sebi dognali kaj posebno slavnega. Niti prej, ko nas

*) Odpri veljaka Vuka rečnik, tam najdeš besedico: je tolmačeno s 1) est 2) eam (= jo), in drugega nič, a besedico: ga 1) eum, 2) id (accus), in naposled: ih (= jih) eos poleg eorum prav kakor pri nas. Gotovo je tudi v srbskem jeziku izprva bilo tako kakor v staroslovenskem. Ali ker ušesu ni prijetno stikati je je, in ker je ta raba bolj dvomno, kajti je pomeni lahko: est, id, eos, eas, zato jo je jezik popustil.

je še jačila edinost, omikanci niso gojili te nade; nego milujoč svoj rod, ki je v neomajljivi ogradi vekovitih gorá spaval tisočletno spanje mumije, jeli so ga budit iz tega žalostnega mrtvila in dremeža ter klicati z maternim glasom: Vstani!

A zdaj, ko že telo Slovenije uboge kaže razstroja ali marazma sled, ko smo bijóč boj národnega obstanka, v katerem je treba zloge ter trikrat zloge, razodeli svetu notranji razdor v nepopisno veselje oklepajočim nas trem narodnim neprijateljem, čemu boljemu se hočemo odzdaj nadjati!

Res, ako mila osoda dopusti, da jugoslovansko drevo kdaj požene svoj cvet in donese lep vlastovit sad, zgodi se to na njega srednjem, krepkejem, od sovražnih sap bolj zaklonjenem deblu hrvatsko-srbskem. To je zdaj tem bolj pričakovati, ker so zlasti Hrvatje dobili dva toliko važna znanstvena zavoda, akademijo znanosti namreč, ki že nekaj let sem tako blagotvorno in lepokazno deluje, in pa vseučilišče.

A Slovencu kaže popeti se na stališče jugoslovanstva, osvojiti hrvatski jezik, uživati plodove jugoslovanskega slovstva in kjer in komur bode mogoče, pridružiti se tudi djavno obdelovavcem tega polja — vendar slovenščine domá ne zanemarjati, nego gojiti jo v izomiko in napredovanje svojega naroda ter množiti jo, ne z golimi kroatizmi, kakor so: koji, kolikogod, ovaj i. t. nego slovenski slovnič primerno iz hrvatskega obilja sosebnosti z nežnejšimi, lepše zlikanimi ali rekel bi gosposkimi izrazi in reki, katerih v njej dostikrat pogrešamo. Namigujem tû na besede, kakor smo nekatere že sprejeli, na pr. opozoriti (ali upozoriti), iznenaditi, odlikovati se, odličen, duhovit, odrešit (entschieden), vzorit, vojevit, jednovit (enovit, einfach) itd.

Tudi znanstveno terminologijo naj bi Slovence, kolikorkoli je mogoče, zajemali iz hrvatsko-srbskega slovstva, a dobro bi bilo in jugoslovanska vzajemnost svetuje, da se tudi Hrvatje v svoji terminologiji ogibljejo izrazov, katerih Slovenec ne more razumeti.

(Konec prihodnjič.)

Zabavno berilo.

Iz sodnijskega življenja.

Po spominu skušenega starega pravnika.

Spisuje Jakob Aléšovec.

II.

Poštarica na Prelazu.

(Dalje.)

Na to se podam k ekspeditorju, čegar osebnost se mi je že na prvi pogled pristudila. Bil je ta človek precej čokaste postave, divje brade in jako plašnih oči; govoril je prav prusko-nemško narečje. Če se ima po vnanjem sklepati na notranjost, je ta človek jako hudobnega srca in črnega značaja. Tudi njega jamem izpraševati blizo enako, kakor poštarico. A on mi na kratko odgovarja, da, kar vé, je povedal že prvokrat. O poštarici in njenih rodovinskih razmerah neče celó nič vedeti, češ, da se ni brigal nikdar za-nje; da Dora ni bila poštarice hči, to mu je — pravi — čisto novo. Na moje vprašanje: ali vé, da je šlo pred kratkim neko pismo iz Ruskega do naše sodnije, — mi odgovori, da tega ne more vedeti, ker ne odpira zapečatenih paketov, ki gredo do posamesnih pošt. Druzega od njega ni zvedeti, ker odgovarja čisto na kratko, večidel pa se dela popolnoma nevednega.

Po vsem tem sem prišel do prepričanja, da imam

tû prava hudodelnika v pesteh, pa tudi, da jima brez dokazov ne morem do kože. Dejanskega dokaza pa ni bilo ne enega, vse le sum. Odpeljem se tedaj zopet ukazavši žandarjem, da imajo vedno ostro paziti na vse, kar se v hiši prigodi, ker zapreti ju si nisem upal brez druzega povoda, ko mojega prepričanja, da sta kriva. Sporočim toraj vse natanko viši sodnji ter pristavim tudi svoje misli in kombinacije sporočilu.

Že čez dva dni mi pride povelje, da imam oba pogniti v preiskalni zapor. To se zgodi še isti dan, ob enem vso hišo in vse shrambe preiščemo, a druzega ni najti, kakor v kupu gnoja na dvorišči že zeló rujav dolg nož, ki je bil — po izpovedbah dekle — prej v kuhinji, iz katere je zginil molo pred umorom Dore.

Preiskava se začne, pa dasiravno izprašujem, pozvedujem, napenjam vse žile zvijače in bistrumnosti, — iz poštarice ni spraviti ničesar, še manj pa iz ekspeditorja, kar bi moglo biti podlaga zatožbi. Nazadnje ni bilo druzega mi storiti, ko nasvetovati viši sodnji, da se izpustita, in ker je viša sodnja po vsem tem prav mojih misli, sem spustil iz zapora oba. Pri odhodu se mi je poštarica prav zaničljivo-ponosno nasmejala in rekla:

„No, gospod sodnik, zarad naju ste se spekli! Dasiravno sem bila dalje časa zaprta, me vendar to ne boli toliko, kolikor se veselim, da so vam vaši naklepi do naju spodleteli. Zdaj bom pač prosila, da se mi izplača dedšina, kajti zdaj se bom omožila in imam čast tudi vas povabiti na svatbo. Moj ženin, gospod ekspeditor, vas bo že še posebej povabil.“

Jaz moram reči, da se mi ni kmalu kaka človeška oseba tako pristudila, kakor ta ženska. Moje prepričanje, da je kriva, je bilo zdaj popolno; kaki občutki so sprehajali me prepričanega, da ste ta dva človeka morilca, pa pravici zdaj še nedosegljiva, vsak lahko razume, če se misli na moje mesto. Pa kaj mi je bilo storiti druzega, ko čakati, da mi ju kak nepričakovani slučaj ali božja pravičnost zopet v roke dá! Zato denem vsa pisma za zdaj na stran prepričan, da jih bom zopet rabil.

Preiskava se toraj vstavi, poštarici se izplača dedšina in kmalu potem je na Prelazu ženitovanje. —

Leto preteče. Moje zdravje se je bilo že popolnoma zopet vtrdilo, tako da bi bil že rad premeščen v kak kraj, kjer bi bilo več opraviti, kajti tu mi je bilo življenje že preveč enolično. Razpisanih je bilo mnogo služeb, zato se nekega jutra ravno vsedem, da bi spisal prošnjo, kar stopi zopet žandar Prelup v pisarno in poroča:

„Gospod pravnik! Naznanjam, da se je zgodilo težko telesno poškodovanje. Poštarja iz Prelaza so našli dobro uro od hiše v hosti tako obstreljenega, da so komaj še živega domu prinesli.“

„Ni mogoče!“ pravim jaz in skočim kviško. „Brž po zdravnika, da se podamo gori.“

Ko se peljemo proti Prelazu, meni srce hitreje bije. Če najdemo poštarja, nekdanjega ekspeditorja, še živega, bo morda v smrtni uri izpovedal se nam in tako prišel morilec Dore pravici v pest, če ni on sam. Voznik goni konje, kar se dá, in tako dospemo v eni uri že na Prelaz.

Ko stopimo v sobo, v kateri je ležal ranjenec na postelji, zakriči ta, kolikor še more, kazaje poštarico:

„Proč ž njo, proč s tem peklenskim h.....! Ne, ne bom umrl prej, dokler ne bom izdal tebe. Misliš, da boš sama živela na svetu še dalje? O ne, greva skup, jaz tako-le, ti pa po vislicah, ti kača pekl.....“

Pri teh besedah se zgrudi ranjenec, ki se je bil jeze nekoliko vzdignil, nazaj na posteljo, jaz in zdravnik stopiva k njemu. Ko zdravnik odgrinja krvavo

jim dane, tisto pa, kar bi morali iz sebe oziroma po nasvetu deželnih odborov storiti, navadno obleži ter se odlaša od zborovanja do zborovanja. Zato smo čuli z veseljem novico, da se bo odpravila ta sitnost in se odločil deželni zbor čas, v katerem mu ne bo vedno državni zbor za petami.

Ljudstvo splošno se za letošnje zборе ni posebno brigalo, tako je spolnila se želja ustavovercev. Saj namerava centralistični sistem, deželne zборе pripraviti ob vso veljavo in dati jim sčasoma podobo in pomenljivost okrajnih zborov, da bi se na ta način tem ponosneje v polni mogočnosti in svetlosti mogel pokazati centralni parlament ter vse prekositi. V tem obziru je ta in ukraj Litave enako. Na Ogerskem so komitatni (okrajni) zbori nekdanj imeli veliko več oblasti od naših deželnih zborov, zato so jih pa ogerski centralisti zelo potlačili in nameravajo jim vzeti vso samostojnost ter prisloniti jih popolnoma centralni vladi. Prav to nameravajo naši centralisti z našimi deželnimi zbori; ti naj nimajo več važnosti od nekdanjih tako imenovanih „postulatnih“ deželnih zborov. S tem mislijo pripraviti dežele do tega, da bi se tega konstitucionalizma same naveličale in da bi na ta način vgasnila še ta iskrica federalizma, ki zdaj vsaj na videz še tli v parlamentih dežel in kraljevin.

Al kakor se Ogri nočejo podati v tem centralistom, tako dežel takraj Litave ni volja, prodavši samostojnost svojih deželnih zborov stopiti se popolnoma v državo Cislajtanijo; temu bi se vstavljale ne le nenemške, ampak tudi nemške dežele. Skoro toraj ni verjetno, da bi vlada Dunajska mislila v tem posnemati madjarske državne umetnike, vendar pa ravno to namerava zdaj vladajoča ustavoverna stranka, kar tudi nikakor ne skriva, ker se glasno raduje nad nepomenljivostjo, do katere so se že zdaj pogreznili deželni zbori; ona bo vse žile napenjala, da bi popolnoma razdrila zgodovinsko sestavo cesarstva.

Pri vsi tej zmagovitosti, katero javno kaže, pa tej vladajoči stranki vendar-le ni tako lahko še pri srcu, in zato se res prav po otročje veseli, da se v pretečeni dobi deželnih zborov ustavoverna stavba ni pretresla ali omajala. Tega se je tedaj bala, to pripoznajo nekateri njenih listov sami, ki naravnost pravijo, da je najboljši cvet parlamentarizma že minul. To utegne biti istina, ustavna stavba se ni pretresla, pa tudi ne vtrdila, marveč je taka, kakor je bila. Da pa trdna ni, to pripoznava ustavoverci sami s tem, da se vedno za njo bojé.

Te misli nahajamo v Dunajski „Reformi“, ki stoji na popolnoma nepristranskem stališču vse lahko najbolje vidi in pravično sodi. Po teh splošnih besedah govori o posameznih deželah. Sledimo jej dalje.

Mladočehi niso delali v deželnem zboru tistih demonstracij, katere so naznanjali njihovi listi; vstopivši v zbor so izrekli, da hočejo ostati na državnopravnem stališču in braniti svojo narodnost, potem pa so bili tihi in mirni. Zato jih je pa deželni nadmaršal na koncu zbora s prav milostljivo pohvalo domu spustil. Ustavoverni listi jim pa še te pohvale ne privoščijo rekoč, da so stopivši v zbor storili le svojo dolžnost, sicer pa ostali na svojem državopravnem stališču in pri šolskem vprašanji celó hudo in izdatno opozicijo delali. Prav dobro je zadela „Presse“ rekoč, da to, kar je sklepal deželni zbor v Pragi, bi bil sklepal tudi prav lahko brez sedmerih Mladočehov. Čudno je le to, da se je predsednik zbora vendar-le upal govoriti v imenu dežele Česke, ko jim je hvalo izrekal.

V Moravskem deželnem zboru so narodni poslanci zopet bili mučeniki. Pražak je predlagal adresu, da bi se politika sprave zopet začela. Vtemeljil je svoj

predlog z govorom sicer odločno opozicijskim, a po vsem lojalnim in spravljivim. Al predlog je bil zavržen, kar je Pražak že tako naprej vedel. Vladni zastopnik si je vzel pravico, na koncu zborovanja izreči, da je tudi slovanski narod Moravski s sedanji razmerami popolnoma zadovoljen in tedaj ne mara za državno-pravno in narodno opozicijo. Treba čakati, da se pokaže, ali je to res ali ne.

V deželnem zboru Kranjskem so narodnjaki stavili prav podkvano in bodečo interpelacijo zaradi pomenčevanja šol, preganjanja narodnih uradnikov itd. Podpisali so jo vsi, edini dr. Razlag je ni hotel podpisati, rekoč: „Vsak naj sam za-se skrbi, da ne bo prišel ob narodnost.“ S tem se je preselil dr. Razlag v tabor pomenčevajočih centralistov.

V Tirolskem deželnem zboru so liberalni in ustavoverni poslanci nasproti protestu konservativne večine dali tudi v protokol zapisati svoj protest. Tako si obojni stranki, kakor v življenji, tudi v protokolu druga drugi hudo nasproti stojite. Vsa liberalna stranka je z deželno vlado zelo nezadovoljna; po njenih mislih bi grof Taaffe celó ne bil smel pripustiti protesta konservativcev, marveč se moral skazati tako „liberalnega“, kakor Bismark. Zato pa tudi liberalni listi tožijo, da tako Tirolska ne bo nikdar pridobljena za liberalizem. Prav imajo! Pridobljena res ne bo na ta način nikoli, le prisiljena bi mogla biti. To pa bi bila jako nevarna poskušnja.

Na moč zadovoljni pa so ustavoverci z vladnim zastopnikom v Predarlškem zboru, ker je o resolucijah konservativne večine zelo zaničljivo govoril; izrekel je, da bi imela vlada pač sredstvo, zabraniti take resolucije (s tem, da bi razpustila zbor), ker pa v teh resolucijah ni nevarnosti za ustavo, se trpé kot nekaj nič pomenljivega. Ustavoverci mislijo, da se je večina vstrašila teh besedi. Kaj še! Ravno, ker je vladni zastopnik tako prisiljeno-zaničljivo govoril o resolucijah, so morali biti zadovoljni ter spoznati, da so bile vladi vendar-le sila neprijetne. Da pa zbor ni bil razpuščen, temu so vsi drugi vzroki, kakor pa jih je vladni zastopnik navedel. Zbore razpuščati je sitna reč, katera navadno več škoduje vladi, ko večini, zaradi katere se razpusté.

Posebno veselje imajo ustavoverci zaradi tega, ker Gališki deželni zbor „zdaj že vdrugič ni spustil nobene resolucije, sploh nobene politične demonstracije iz sebe.“ No, o Poljaki ne bomo obširno govorili, oni so taki, kakoršni so. Veliko so se že bojevali v politiki in večkrat podali se ravno v tistem trenutku, ko so bili zmagi najbliže. Vendar pa se po tem, če njihov deželni zbor o ustavnem vprašanji zdaj že drugič ni nič spregovoril, ne sme še sklepati, da je ves narod Poljski zadovoljen, ker ima ministra rojaka. To bo prihodnost pokazala. Ustavoverci so pa v veliki zmoti, če mislijo, da je njihov sistem vtrjen po zadržanji Poljakov, kajti to, kar se ne vpira, ne brani, tudi ne more ničesar podpirati. To velja tudi v politiki.

Slovstvene stvari.

Še nekaj na korist naši mili slovenščini.

(Konec.)

Gori smo omenili jugoslavensko akademijo znanosti i umetnosti, katera je razen nabavljenih učil in znanstvenih zbirk in pa nekaj z nje pomočjo na dan spravljenih del izdala že 28 zvezkov svojega „Rada“, v katerem, — kakor kaže vsebina tudi v „Novicah“ posamič razglashavana, — nahajajo raznovrstni strokov-

njaki obilo spomina vrednega truda, a opazovatelj jezikovega razvitka radosten vidi povse lep napredek.

Primerno bode o tej priliki, da se tudi „Novice“ okoristijo zrnca, najdenega v 28. zvezku že hvaljenega „Rada“.

Ondi namreč razlaga pravi ud akademije g. Veber hrvatske izreke po njeni slobodi, jednovitosti, razumljivosti, zorovitosti (intuitivnosti) in simetrije v primeri z latinsko in nemško. Povzemimo iz tega sestavka, kar pisatelj govori o razumljivosti in simetriji, ker se prilega tudi slovenščini. Hrvatska izreka, tako uči gosp. Veber, ne trpi dveh predlogov (praep.) zaporedoma. Na mesto: „U od Hrvatah nastanjenoj zemlji“ mora se reči: U zemlji od Hrvatah nastanjenoj. *)

Takisto tudi hrvatska izreka ne trpi mnogo inciz, ko namreč izreko seka, temuč kedar je treba po več stavkov spojiti z glavnim, tedaj se ta dene ali s kraja, a drugi sledé za njim, ali v sredino, redkeje na konec. Da bi čitateljem stvar bolje pojasnil, napisal je gosp. Veber za primer hrvatsko perijodo, kakor bi bila po latinskih pravilih, ter pridodal ji isto perijodo v hrvatskem kroji. Po latinskem načinu bila bi: Kano što mora težâk (poljedelec), ako hoče da ne samo sebe i svoju družinu prehrani, već i druge dužnosti, koje ima prama državi, izpuni, marljivo raditi; isto tako i učnik, pripravljajući se za više zvanje, mora ne samo cielu školsku godinu marljivo učiti, nego i u praznicah nauke opetovati. Po naravi hrv. pa: Kano što mora težak marljivo raditi, ako hoče da i sebe i svoju družinu prehrani, pače izpuni i druge dužnosti, koje ima prama državi; isto tako itd.

Simetriji pa, o kateri se mnogim pisateljem niti ne sanja, po g. V. je to pravilo: Kadar si v enem stavku izrekel kako misel, recimo, s pridevnikom, posluži se tudi v drugih stavkih pridevnika za podobno misel; kadar si se v enem stavku poslužil katerega bodi časa, rabi isti čas tudi v drugih stavkih za enakošno misel, da si bi jo lahko izrekel tudi z drugim časom; kadar si v enem stavku glagol djâl na konec, deni ga tjekaj tudi v vseh drugih podobnih stavkih; z eno besedo, gledaj da ti bode zlog v vsem simetrično razvrščen, ker brez simetrije ni lepote.

Za primer navaja iz Vukove pripovedke o razbojnikih, ki so mislili cerkev okraštati, naslednji izpisek: „O braćo, za Boga! Mi hodismo po gori i po vsakim mestima i danju i noćju, bismo se s ljudima i udarasma na kule i dvorove, i ni oda šta se nepoplašismo do noćas od mrtvih ljudi! Ima li koji junak medju nama, da se vrati natrag, da vidi, kako je sad u onoj crkvi? Jedan veli: Ja neću; drugi veli: Ja nesmem; treći veli: Ja sam volij **) udariti na dest živih, nego li na jednoga mrtvog.“

Ali ni to krasno rečeno? vpraša pisec. In po čem? Edino po simetriji. Prevrnimo besedni red in vsa lepota se izgubi.

Toda na konci vendar dodaje, da se zaradi simetrije ne sme jeziku sila delati, niti da se ona sme s

*) „Novice“ so se že v 13. listu od leta 1873 oglasile zoper to grdobu; pa smo vendar ni temu davno zasledili v nekem listu: kuje postave: ki segajo v od Boga cerkvi dane pravice, namesto: ki segajo v pravice cerkvi od Boga dane. Kaj pomaga opominjanje, ko nas je toliko nemškutarjev, to je, nemški mislečih, če tudi slovenske besede rabečih! Reklo se je: ne pišite novošegni, ker je ta pridevnik nepravilnega kova in tudi ker beseda šega (običaj) drugim Slovanom ni znana, marveč po novi, zdanji navadi, dandanašenj, novodoben, novomodnen, novočasen. Vendar ga najdeš v vsakem listu. Učilo se je: Pišite intelektualen, oficijalen itd.; tem bolj se kazi lep a v francoski e. Ako je ta nauk napačen, zavrni ga očitno, da se stvar dožene do resnice. Ako se pa prav uči, treba se je poprijeti tega, kar je prav.

**) Ja sam volij namesto: Ja volim (slov. „jaz bi rajši“.)

trudom iskati ili pretiravati, ker vsaka pregnana reč je grda.

Dodatek k spisu v poslednjem (43.) listu ad vocem: mestodržec. Tudi Mikl. starosl. slovar ima besedo: mestodržitelj, regionis praefectus, iz spisa sestavljenega o začetku XIII. veka.

Popravek. V prvem delu tega sestavka (stran „Novic“ 364) namesto: po staroslovenskem kraji čitaj: po staroslovenskem kroji.

Iz deželnih zborov.

Deželni zbor Kranjski.

Predno o 12. seji nadaljujemo, sezimo nazaj na 11. sejo 15. oktobra, ker o tej seji še nismo poročali vsega. — Potrdil se je v tej računski sklep normalno-šolskega zaklada za leto 1874 (dohodki 12.936 gold. 89 $\frac{1}{2}$ kr., stroški 12.936 gold. 89 $\frac{1}{2}$ kr., konečni stan 59.953 gold. 17 $\frac{1}{2}$ kr.) in proračun istega zaklada za leto 1875 (potrebščina 36.895 gold. 32 $\frac{1}{2}$ kr., zaklada 19.104 gold. 12 $\frac{1}{2}$ kr., primanjka 17.791 gold. 20 kr., katera je pokriti iz deželnega zaklada). Vajnejša opazka pri tej obravnavi se je storila le gledé topliške šole pri Zagorji, o katerej c. kr. deželni šolski svet ni postopal strogo po postavi, ko je donesek za to šolo zahteval od normalno-šolskega zaklada; donesek se je za zdaj pač dovolil, al deželni odbor je dobil nalog, na tanko preiskati to zadevo, in v prihodnjem deželnem zborovanji poročati, ali in kako daleč sega pravica Topliške šole do doneska iz normalno-šolskega zaklada.

O poročilu deželnega odbora gledé premestjenja c. k. okrajnega sodišča iz Planine v Logatec, ki je zdaj prišel na vrsto, naj omenimo poprej, da je deželni zbor in deželni odbor mnogokrat prosil c. kr. vlado, da naj poprej, ko misli za trdno premeniti sedež c. k. okrajnega glavarstva v Planini, zasliši mnenje deželnega zastopa. Toda zastonj; c. k. ministerstvo pravosodja je naznanilo deželnemu odboru, da se politični uradni sedež preselil bode v Logatec ter je poprašalo za mnenje o premestnji c. k. okrajnega sodišča. Vsled tega je deželni zbor sklenil, c. kr. vladi izreči obžalovanje, da se mu vkljub mnogokratni prošnji ni priložnost dala, svoje opravičeno mnenje naznaniti, predno se je za trdno sklenilo o uradnem sedežu c. k. okrajnega glavarstva, sicer pa ministerstvu misel izreči, da naj se tudi okrajno sodišče prestavi v Logatec, ker je želeli, da so vsi c. kr. okrajni uradi združeni na enem in istem kraji.

Potem se je dovolilo občini na Trati 33%, šolski občini Topliški 80% občinske priklade.

Gledé državnih dovoznih cestá h kolodvoroma v Postojni in v Logatcu, katera je c. kr. vlada vkljub dotične postave in vkljub odločnega ugovora deželnega odbora vendar-le izročila dotičnim cestnim odborom — je deželni zbor ugovor deželnega odbora popolnoma odobril, tudi sam izrekel, da je postopanje c. kr. vlade v tem obziru nepostavno in sklenil, da naj se z vsimi postavnimi sredstvi dela na to, da c. k. vlada z ozirom na jasno dotično postavo prekliče navedeno izročitev.

O načrtu nove občinske postave, katerega je deželni odbor predložil, razgovarjalo se je dolgo; bistveno vprašanje je bilo, ali naj se vpeljejo velike občine, kakor že leta 1869 sklenjeno, al naj ostanejo majhne občine kakor dozda. Ker je ta stvar in sploh občinska postava prevelike važnosti za našo deželo in je res želeli, da se vse naše razmere vnovič prav na tanko prevdarijo, predno se v tej reči odločuje, je deželni zbor sklenil, da naj deželni odbor skliče enketo,